

HALADÁS

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 „ — „
 Negyedévre 1 „ 50 „
 Egyes szám 10 kr.

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyiltérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hir-
 detésnél . . . 30 kr.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 6. sz. a. hová a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pérték
 hirdetések és reklamátiók ide intézendők.

Torda, 1878. május 6-án.

A magyar kisbirtokos osztály — szomorúan tapasztaljuk — napról napra koldusodik; s az a „nagyságos és méltóságos“ czimvel született falusi nemes czimének teljes használata mellett kezdi a kisbirtokos osztály helyét foglalni el.

Mondjuk, valóban szomorú látvány.

A kisbirtokos földbirtoka ma már alig terjed 1—200 holdig s hogy ha az még tiszta birtok volna, a baj olyan szerfelett aggasztó nem lehetne. De ha megnézzük azon birtokok telekkönyvi állását, meggyőződünk arról, hogy azok a privatusoktól és intézetektől vett kölcsönök által tul vannak terhelve, ugyannyira, hogy a birtok már a kisbirtokosénak nem is mondható.

Hogyha a kisbirtokos osztályból egy fordulattal iparost lehetne csinálni, — a nemzet zömének megmaradna; nem volna annyira megtámadva, sőt meg volna erősítve a nemzeti lét; de a kisbirtokosból már egyéb nem lesz a semminél, mert a mesterség, az nem férhet hozzá.

Ezért kell a kisbirtokos osztályt megvédelmezni a pusztulástól, birtokát megmenteni, módot nyújtani neki, hogy birtokát a terhektől megmentse; utat nyitni részére, hogy erejét kifejtse s a magyar állam jellegéhez szolgáltatassa a legerősebb anyagot.

Erre képes lesz a kisbirtokosok hitel szövetkezete.

Ajánljuk ismételtlen megynék figyelmébe e szent ügyet, — támogassa azt ki—ki ereje szerint.

(=)

Konstantinápolyban az angol befolyás tetyesen uralkodni látszik. Layard sürűen értekezik a katonai párt főbb tagjaival s legközelebb Lannox angol katonai attaché hét más angol tiszttel Várnába, onnan pedig Sumlába ment a várak megvizsgálására. Előmozdítja Layard befolyását a lakosság hangulata is, mert a szultánt okozzák az ottomán fegyverek szerencsétlenségeért, vádolják őt azzal, hogy személyi érdekből akar szövetséget kötni az oroszszal. Ezen agitáció a szultán tekintélye ellen vesélyes jellegűvé válik, s Abdul Hamid bukása biztosan várható, ha csak Angliával nem szövetezik. A hírhedt Mahmud Damad basa néhány nap előtt ismét látható volt a szultáni palotában. Ezen eseményből sokan azt következtették, hogy ismét miniszter lesz, de ezen feltevés alaptalan. Mahmud gőzöseit ingyen bocsátotta a hadügyminiszterium rendelkezése alá. A szultán Szet basa által megköszöntette ezt, s Mahmud a szultán kegyéuek ezen jeléért volt köszönetet mondani.

Olasz okkupáló hajlamok.
 A „Mém. Dipl.“ írja: Ausztria-Magyarország szándéka, hogy Bozniát megszállja, tárgyalásokra adott alkalmat Anglia és Olaszország közt, mely utobbi Albaniát kívánja.

Szulejman basa kit főleg Nikolaj nagyhg. unszolására hónapok óta üldözött, fogva tartott, hadi törvényszék elé állított a porta, egy távirat szerint, minden előbbi méltóságaiba visszahelyeztetett.

Buda-Pest, május 2-án 1878.

Tisztelt szerkesztő ur! Régen akartam már írni kegyednek régi és új dolgokról, önkörről és mirőlünk, közéletünk-ből és irodalmi ügyekről — tarkán, vegyítve érdeklőt tán nem érdeklővel, a minő az élet. Fájdalom, hogy csak most tehetem.

A régi időkben azon erős ellentétre emlékezem meg, s mi volt önkök között akkori pártviszonyaik miatt, a szívós, kitartó küzdelemre, mit a hajdani ellenzék egy azt teljesen megérdemlő férfun évek során kifejtett s a minék vége a mai pártegyesülés lett. Kétszer is voltam Tordán választás alkalmával s mindig ugyanazon erélyt láttam, mely tisztelet érdemel, mert a meggyőződésnek volt szentelve. És az erély immár három évi kormányzásban érvényesül itt nálunk, az ország szívében és önkök között. Ez ösztön lelet az elvek embeire, elégtel önökre nézve. Valóban Torda város tényezője volt alkotmányos életünk új irányu történetének.

Régi vágyunk indul teljesedni sokaknak, kik Tordát a művelődés szék-helyének ohajjuk látni ama vidéken, az oktatásügy új lendülete által. Sok jóakarát, eszély és okos hazaszeretet össze-összehozó erejének müve az, a mi önkök között egy idő óta történik. Nem nevezek meg egyéneket, az általános szellem jó most ott; nagy számu érdeklődök gondolnak a tanítás és szellemi fejlődés civilizáló s az anyagi helyzetre is javítólag befolyó hatására. Az az éber figyelem, törekvés és állandóvá lett gondoskodás az iskolák iránt, mit önköknél örömmel tapasztalhatni megtisztelt tulajdonossait, megjutalmazza önmagát áldásos eredményekben.

Önkök megyei bizottsága, tan- és nevelőintézeteki vezetői, tantelügyelőjük és népök nemes ügyszeretete s tapintatos reform törekvései nagy méltánylatot érdemelnek s figyelmet költöttek itt ben az illető körökben. Csak előre az úton! Haladás, fejlődés, tökéletesedés a teremtés czélja s az emberi lélek és szív jóalkotottságának legnemesb nyilatkozása! Egyesítsék önkök iskoláikat, erőt tegyenek erőhöz, határozzák meg együtt a jövő fejlődés föltételeit s tényezőit, munkálkodjanak vállvetve, czéltudatosan, a köz, egyetemes hazai és művelődési érdeket tartva szem előtt. A particularismus nem e kor vezér eszméje. Közösen, együtt, becsületes érdekegyeztetéssel lehet szépet s tartósat alkotni!

Ne véljük önkök, hogy nincsenek itt ben a fővárosban igen sokan, a kik érdeklődő figyelemmel kísérik polgári életük folyamát. Vannak, kiket onnan hozott idő életről, sors vagy véletlen.

Vannak, a kiket családi viszony vagy barátság fűz önkökhöz. Sokakat iskoláik érdekelnek, másokat egyenesen ama jó-ravaló derék város emelkedése és jövője. A mi iskoláik reformja érdekében most születő félben van, az kiszámíthatlan arányra fogja fokozni önkök ugy szellemi mint anyagi erőgyarapódását. Intellektualitásunk mellé ipar- szellem, iparképesség kell nekünk magyar állampolgároknak. Ez az ujkor vezéresillaga. Erre tartson minden, ki az idő jeleit ismeri, ki a társadalom állapotainak javítását ohajtja s honát önérdékinél inkább szereti. Egész Magyarországon elkezdt terjedni amaz eszme, hogy a tudományosság és földművelés mellé hazai ipart kell teremtenünk. Ez eszme egy szikrája önkök között is ég. Ápolják azt, élesszék. Ez van hivatva — higgyék el — Magyarországnak az elszegényedéstől megmentő eszközévé lenni.

Közéletünkről is kell írnom. Ez nálunk a politika és üzlet két tágas bírdalmát egyesíti magában. Bámulatos e népnök indinatioja s ingere mind kettő iránt. Csak a lég és ser oly szükséges neki, mint e két dolog. Ser bizony, szögyenére s milliárdnyi kárára hazánkknak minden esztendőben! A külföldi ser-ipar maholnap megöli bortermesztésünket. Öngyilkossággal határos nálunk ez a serimadás! A helyett, hogy a mi hazánk földéből a ránk sütő nap melege s kezünk munkája által borjövödelmünket megtiszszerezük, küldjük ki pénzünket millionként a világ serivó minden népe gazdagítására s a mi elszegényedésünkre.

Politikánk ma a Sphinx jellegét viseli. Látjuk, de nem értjük. Az új párt egyesülés a jövő kevés kezességét bírja. Gróf Andrásy és Tisza miniszterelnök nélkül — én azt hiszem — Magyarországon az idő szerint politikai új caleulust nem lehet csinálni. Tám nem is lenne helyes. Tudjátok-e, mi lakik e két főben? s mit éreznek ök ben, mélyen, szívük legtitkosb redői között? Nem. Épen az mutatja mindkét férfit ránk nézve nélkülözhetetlenek. Bizony dobörgéssel madarat nem lehet fogni. Nekünk Talleyrand — jellem kell, nem szentimentaliskodó politikus. Végig néztem az új pártalakító notabilitásokon, de egyiknek agyveleje, jelleme s mult élete által is hazánk hajójának ama két vezetőjét elborítottatni nem vettem észre. A kí magasan áll, sokat lát olyat, mit a völgy lakói nem ismernek. Én nem merem roszabbnak hinni e férfiakat bírálóiknál.

Az üzlet-élet itt nagyszerű. Börzetermek, hajóállomások, raktárak, három hid és Dunapart el vannak lepve a tolongó nép ezereitől. Mint egy óriási rajzó méh-kas, olyan most Buda-Pest. Sürgés forgás, jövésmenés mindenfelé, minden irányban. Nagy terhű sorokat képezve szállítják az árut vasutra és hajóra. Száz és ezer ember dolgozik a feladások körül. A főbb kereskedelmi házak és börze épületek előtt a pénz árfolyamat nézik, a külföldi piaci tudósításokat olvassák, kezében mindennek hírlap és kává vagy sörös kancsó. Látszik, hogy a főváros készíti Magyarorságra számára azt a vért, mely szívkerékét hajtja, üde életerőt oaszva szét testébe.

Irodalmi hir gyanánt is érdeklőt irhatok. A történelmi társulat maj rendes

havi gyűlésében *Jakab Elek* tartott tudományos felolvasást: *Az erdélyi Pragmatica Sanctio Történetéről*. A tárgy sok erdélyit vonzott gyűlésbe. Ott volt br. Kemény Gábor, Deák Farkas, Fabricius Károly, Szilágyi Sándor. Nem mehetek részletbe, de annyit általában meg kell írnom, hogy a mi e fontos kérdést illető a levéltárakban volt, felolvasó felkereste s erősen összeálló, adatokban gazdag és szépen irt értekezésében élénkn s több helyen, igen hatásosan adta elé. A lapok azt hiszem bővebb közlést adnak a tészés jeleül éljen-nol kisért előadásból, a mit az megérdemel.

Isten önnel, Szerkesztő ur!

N—ki.

POLITIKAI HIREK.

Az indiai csapatokkal hat mohamedán herczeg is érkezik Indiából hogy résztvegyenek a Muszkaország elleni háboruban.

A londoni tengernagyi hivatal parancsára két angol gőzös Suezbe megy, hogy bevárják az indiai csapatokat s segélyül legyenek a csatorna átkelésén. — Egy átheni sürgöny jelenti, hogy a török csapatok Thesszaliába fellázadtak.

A nagy hadikészülődések egész Olaszországban már oly mérvűek, hogy azokat többé senki sem titkolhatja és jól értesült forrásból jelentik: a készülődések Albániát illetik. Nem igaz azonban az, hogy Olaszország Ausztria akarata ellenére foglalja el Albániát.

Szentpétervár és London között közvetlen tárgyalások kezdettek az angol és muszka haderő egyidejű visszavonása ügyében. Az eredmény eddigelé pusztán azon elvek elfogadásában áll, hogy a két haderőnek bizonyos pontig vissza kell vonulni, de nem sikerült még megállapodni, meddig vonuljon vissza a két haderő.

Az angol kormány az összes muszkaországi angol konzulokat utasította, hogy a mely pillanatban az angol-muszka háboru kitörök, a muszka ügyletek teljesen kizáratnak az angol kereskedelemből.

Drinápolyi jelentések szerint a Rhodop-hegység és a Maritza völgyben nem oly könnyen fog a béke és rend helyreállittatni. A mohamedán fölkelést ugyanis tettel támogatják a macedoniai görög felkelők.

Tisza Kálmán miniszterelnököt ő felsége külön s hosszabb kihalgatáson fogadta. A miniszterelnök aztán Andrásyval tanácskozott és este a gyorsvonattal Búdapestre utazott.

A „Golos“ írja: Nem a sarfánói szerződés, mely csak létezik, hanem az angol papírnyomtatásának a szerződésével mitsem törődött, s Muszkaor-

szágra nézve kötelezőnek tartja. Az Angol kabinet e logikátlan követelésének nincs egyéb célja, mint Muszkaország ellenkezését provokálni, s azáltal a háborút kikerülhetetlenné tenni.

Schakir pasa kinevezetvéen sztpétervári követté, a muschir ezimet kapta.

„Reuter“ ügynöksége jelenti 4-ről Konzantinápolyból: Sadyk pasa kijelenté, hogy Törökország semlegességét megőrzi s területét tiszteletben fogja tartatni. — Mehemed Ali basa Baker ezredes kérdésére kijelenté, hogy meg fogja akadályozni a muszkák bevonulását Konstantinápolyba.

Totleben tábornok parancsára erős muszka csapatok közeledtek Konstantinápolyhoz. A mult napokban a török kormány 70,000 darab ást, melyek Odessából San-Stefanóba szállítottak, foglaltatott le. Onu muszka ügyvivő reklamált, de a porta még nem válaszolt.

A legközelebbi napok jelszava ez lesz: „Totleben Konstantinápolyban.“

Az osztrák magyar csapatok, ha Bosznia megszállatnék, Novi-Kostainza és O-Gradiska mellett vonulnának be.

Galatz és Jászvásárból jelentik hogy oda mindennap érkeznek muszka csapatok a bulgária és ruméliai hadsereg kiegészítésére.

Budapesti levél.

Budapest, 1878. május 3-án.

Beköszöntött a májusi évad, fővárosunk napról-napra elevenebb képet ölt, a kellemes tavaszi napok minden lelket kicsálnak a zöldbe — élvezni, szeretni mi szép és gyönyörű, az engehe napsugár sem enyhe, már forró melegét érezzük pedig csak május elején vagyunk. Aprilis szeszélyes időjárásai legalább nálunk kimaradtak — mondhatom, hogy Pesten szebb tavaszt nem értem bizonyítják azt a zöld mező, a virágdiszben pompáró fák, ablakaink, me-

lyeken a chaloux-k — elseje — ota feltéve vannak, melyek mögött oly szép, bájos úde arczu leánykák nevetnek ki, — az ember első tekintetre elsem hinné, de ugy van, a kíváncsiság még többször az ablakokhoz visz s akkor már hallunk is valamit — a bájos lyánkák esevegnek a tél unalmairól s a szép holdvilágos nyári esték kellemeiről.

Május elsején a főváros nagyon élénk képet nyújtott. Kora reggel a városház teréről mintegy hét-nyolczenekar indult el különböző irányokban fölebreszteni harsány indulokkal azokat, kiket a késő délelőtt szokott mély álmaikból felkeltetni. Aprilis utolsó napját sokan a város ligetben töltötték el s még azt is megtették, hogy ott is háltak hiszem azt tartják, kit május elseje a zöld gyepen, suttogó fák lombjai alatt ér — annak teljes életében „májusfa“ az az a reménység és boldogság fája fog virágozni. 10 óra tájban és főleg délután zsbongó tömegek todultak a szabadba, elypsbe mindenüvé, mely szabadságot ígért, hogy a természet ébredését — ragyogó színében csodálhassák. A lóvonatu kocsik és omnibuszok nem győztek eleget futkosni, szegény omnibusos lovak csakugy görnyedtek a városliget felé — kiczipelvén mázsaszámra elhizott asszonyásokat, kiknek ketteje, vagy háromja négy lónak is dolgot adott volna. Jaj pesti dámáink — főleg „zsidó madonnáink“ csakugyau megteltek, oly jól vannak táplálva, hogy Batumnak is ellen állhatnának — (bocsánat, hogy ily szerény példával éltem.) A liget népárodattól hemzsegett, az ottani vendéglők mindanyian zsufolva voltak, bár merre mentünk a bokrokból egy-egy kintorna képviselte a szemeti pintyvet — hát még a verklík oh jaj — fülem most is zug belé. A tavat ladikok, lélekvesztők és egyéb vízi járművek szeldelték, a Dunán valamennyi hajó föl volt lobogozva, az Erzsébet terén, Corson, katonai zenék ünnepelelték e napot — szóval Májusunk oly szép volt, mint azt a természet lelkünkben megalkotta. Üdvözlég — május, meg ifjult képedet ugy nézem, mint bü mátká kedvesét!

(Vége köv.)

Levelezés.

Gy.-Fehérvár 1878. Május 3-án.

Előbbi levelemben jelzettem városi esküttek választása, tegnap megtörtént, mely alkalommal két párt állott egymással szemben a polgári, és az ugy nevezett papi-uri-hivatalnoki párt, mely utobbi bővséges szótöbbséggel győzött is; — egész gyönyörűség volt látni (már a ki t. i. gyönyörködött) hogy özönlik le a várból a sok pap, tanár kir. törvényszéki hivatalnok, kik mind ugy szavaztak úni sono, mint egy comandó szóra; jól tették ha teheték, egyről egyig becsületes egyén, ez ellen szó sem lehet; az esküttek közé választatták a többek közt kir. törvényszéki elnök Jokszman Nándor és M.-Portusi kir. sóraktári főnök La Borda urat, ezekre nézve csak az a megjegyzésem, miszerént, meg elégedvén a nékiek nyújtott tisztelettel, alig hihetném hogy valósággal elfogadják az eskütséget, mert hivatali állásuk aligha meg engedi, miszerént a napokig tartó tanácskozásokban részt vehessenek, különösen hogy La Borda ur pláne M.-Portusról jöjjen ide egész napokra s hivatalát oda hadja, még pedig a fensőbbség hire és akaratja nélkül, ezt már nem hiszem; a mi a törvényszéki elnök urat illeti, ez bizonyosan hogy proprio morte fog lemondani, mert a ki csak ismeri fel nem teheti rolla, hogy ilyen fáradtsággal járó ügyre vállalkozzék; azon választás illeténi sikere többekre, leverőleg hatott, mert attól tartanak, miszerént az, a némelyek által anyira, s oly forron ohajtott közelebből megtörténendő tisztujítás rájuk nézve jó sikerének elő postája; én nem vagyok optimista, és pessimista éppen nem; s ez nem vagyok két okból, 1-ször mert ugy a választott valamint a virilesek között ha nem is talán éppen mind, de sok van olyan gondolkozásu kik ösmerve a város jelenlegi szomorú állapotát elég bátrak lesznek oly hivatalnokok megválasztására sorakozni, kiknek multjok akár mint hivatalnok-é, akár

mint nem azé, tiszta mocsoktalan, kifogástalan, észbeli tehetsége, becsületessége ösmeretesek, kik ellen alapos panasz soha sem volt, következőleg nem csapatják ide hátróbb arczul magukat, a közvélemény által; nem 2-szor mert a leszavazhatlan, le kenyerezhetlen a rettenetes orvos, ki a kétségben esett szenvedőnek, vigaszt orvoslást nyujt t. i. a „nyilvánosság“ közelebből, fog e lap terén foglalkozni az itteni bajokkal, és a bajt okozottakkal, hogy jöjjünk valahára tisztába avál, a mit szivünk annyi év óta sovárogo — tehát egy kis türelem.

r. l.

H i r e k .

— A közoktatási kormány jóvá hagyta azon szerződést, mely kötöttet az Ar. polyáni iskola telekre nézve a Dindár örökösökkel.

— Közigazgatási bizottságunk ma tartja — havi rendes ülését.

— A tüzoltók mult vasárnap igen sikerült menet gyakorlatot tartottak. Veres Dénes lelkes főparancsnok a tagokat megvendégelte.

— A sétatért esténként nagy kurjongatások töltik be. Koborló kompániák trágár danái kergetik el az üdülő közönséget. Ott a hol rendőrség van az ilyenektől is megtudja védelmezni a lakosságát, mi pedig tühretjük, mert a két szál rendőr nem érkezik benn is künn is lenni.

— Nagy lármát csaptak a sátoros cigányok a törvényszék körül, hogy őket P. Csán körül, merőben kirabolták a családi szent ezüstökből készült antik ereklyéket elvették s a kár több ezere megy. A helyszínen tartott vizsgálat azonban kisütötte, hogy P. Csánban, a román fiuk pajkosságából sátrukat felborították s a benne lévő cigány had ugy megijedt, hogy futásnak eredt s meg sem állott Tordáig. A vizsgáló bíró által sarokba szorított cigányság a végén be valotta, hogy kárunk nem is volt, mert családi ereklyéjük nincs s így a rablási eset egészen elenyészett.

— Nem mehet férjhez. Párisban érdekes eset fordult elő. Egy fiatal leány a hirlapokban panaszkodik, hogy ami vele történik annak párja nincs a világon. Labelle ur szerelmes belé, ő viszont és még sem lehet a felesége.

TÁRCZA

A TÜNDÉRPALOTA.

— A párisi nemzetközi kiállítás megnyitása alkalmából. —

(Vége.)

Az egész épület előlről tekintve egy óriási rotundához hasonlít, mely két emeletről áll s az első emelet magasságáig emelkedő négyszögű pavilonokkal van környezve. A pavilonokat, azok fele magasságáig nyuló csarnokok kötik össze egymással. Ezek a csarnokok együtt félkört képeznek, melynek nyílásában a rotunda emelkedik. A csarnokokat melyeknek hossza egyik egyik oldalán nem kevesebb 150 méternél csinos kis pavillonok szaggatják meg s a csarnoksor végén is egy-egy pavillon áll.

A talaj a jeni hidtől hátsó bejárat képző Trocadero magaslatig emelkedő hajlást mutat. Hogy tehát a föld színjén mutatkozó különbség kiegyenlítettessék, a középületnek a Marsmezőre és Szajnára néző része ivezeteken áll, melyek betonirozott oszlopokra épültek. Az ekképtámadt periszyl viseli a fölépítést, mely a diszterembe vezet. E disz-

terem talaja a külső ivék fél magasságával esik egy színvonalba s márvány-szerű jurakövekből faragott monoliteken melyek kiváló diszeit képezik a lépcsőháznak.

Ugyancsak a diszterem talajának megfelelőleg, ezzel egy színvonalban van az oldalpavillonok földszintjét és emeletét elválasztó boltozat. A földszint képezi a várótermeket és a lépcsőház folytatását, az emelet a tanácskozó és kisebb versenytermeket.

A disztermet egy karzatszerű nyílt folyosó koszoruzza, melynek nyílásait a külső körfal ivezeteinek felső fele képezi. E körfolyosó fölé borul a rotunda, mely kis tornyokkal koronázott hét hatalmas oszlop között látszik függeni. Az oszlopok köre nagyméretű köríves ablakok számára van kereszttűrtve. A rotundát kupola borítja, mely fölött áll aztán a Fama kolosszális szobra ajkaihoz emelt trombitával.

Még mintha az ivezetes alépitményből nőtt volna ki, de valójában már a Trocadero talaján, a főépület mögött áll két négyszögű torony, 160 méternyi magasságig nyulva a kövezett alap és 80 méternyre a Trocadero szintje fölött. Csaknem még egyszer oly magasak tehát, mint a rotunda mindenestől. E két

óriási toronyra apró világító tornyocskákat emeltek, melyeknek fénye több mérföldnyi területre veti világát köröskörül.

A főépitményt két hatalmas kargyanánt körülkarolni látszó csarnoksor, mint érintők, szintén egy-egy pavillonban végződik melyek szintén a lehajló talaj kedvéért földszintből és emeletről állnak s a központi ivezet magasságáig emelkednek. A homlokzati és egy-egy oldaperron, mint a főépületnélis, lépcsőházba vezet mely a földszintet képezi, míg az emelet a Marsmező felé nyílt csarnoknak a folytatása.

A két nagyobb szögletpavillon, és a rotunda között mind a két oldalon van még két-két kisebb pavillon, melyekbe szintén bejárat szolgál, ugy, hogy mindössze van egy főbejárat, két nagy és négy kisebb bejárat, nem számítva a tuloldal felől vezető bejáratok egész sorát.

A csarnokok ugy vannak építve, hogy azokon át a disztermet elkerülhetni, a nélkül, hogy az ember kénytelen volna kimenni az épületből. Ha pl. bemegyünk a jobbra fekvő szögletpavillon bejáratán, a lépcső fölvezet az emeletbe innen a nyitott folyosón át a jobbra fekvő ülésterembe, aztán a rotunda nyitott karzatára, ebből ismét a baloldali ülésterembe, a baloldali nyitott fo-

lyósora a baloldali szögletpavillonba, — honnan a kiállításra szánt zárt csarnokon át eljuthatunk a körül került diszterembe, vagy az ezt körítő hátsó karzatra, mely egy kiállítási folyosón keresztül ismét elvezet oda, a honnan kiindultunk.

Ezen az egész uton szebbnél szebb kilátásunk nyílik Párisra, mely minden fordulatnál más-más képet tár elénk, mint egy óriási kaleidoskop. Aztán e pontok mindegyikéről ott látjuk magunk előtt a Marsmezőt mint egy természetes nagyságban készült földabroszt melyet oda terítettek elénk.

Az a tér melyet a két csarnoksor körülkerít, páratlan kertté van varázsolva. Van itt egy nagyszerű vizesés, melyet a st.-cloudi elpusztult vizesés mintájára készítettek, és két mellék-zuhogó melyek mind egy nagyszerű szép medenczébe öntik vizüket, a medencze nagybecsű szoborcsoportozatokkal van ékesítve.

Azonfelül kilátás nyílik a nyitott folyosóról a Szajnára is, és a négy híres szoborral ékesített jeni hidra, melyet ujabban kiszélesítettek, — a meudoni erdős helyekre. A két magas tornyokról több mérföldnyire elláthat a szem köröskörül.

Miért nem? A fiatal ember a nap egy részében józan a másik részében ittas. Józan korában nem hajlandó elvenni Agata kisasszonyt; mikor ittas, szívesen megesküdnek vele, de akkor meg a mair nem tartja törvényesnek s elfogadhatónak az akarat nyilatkozatát. A szerelmes és férjhezmeni óhajító kisasszony most olyan bölcses keres ki ezt a kérdést az ő javára volna képes megoldani. Pályázhatnak minden világrészbeli bölcsék.

— **Birma királya** Olaszország királyához küldöttséget menesztett, hogy öt trónralépése alkalmából üdvözölje. A küldöttség e héten érkezett Genuába, élén Pan gel Yun Dang Men miszterrel ki Párisban végezte volt tanulmányait, s a chemia doktorává van fölvatva. Folyékonyan beszél franciául, angolul. Humbert királynak e küldöttség két levelet hoz s számos drága ajándékot, alattvalói részére pedig egy egész rakasszal birmai rendjeleket s rendszalagokat.

— **Hirdetmény!** A tordai kebeles polgároknak folyó hó 12-én délelőtt 9 órakor a városi tanácssteremben évi rendes közgyűlése lesz, melyre a kebeles polgárok minél számosabban megjelenni tisztelettel felhivatnak. — Torda, 1878 május 1-én. Weres Dénes s. k. elnök. Rédigér Béla s. k. jegyző.

— **Csarnajev** nevét ismét emlegetik és pedig egy hobortós tervel összekötte. Ugyanis a volt szerb fővezér Kabul ellen expedíciót készülő vezetni és 5000 ember élén megakarja támadni a sok milliónyi néppel bíró Indiát. Nem rossz vállalat.

— **Ép jókor.** A Lipótvárosban lakó özvegy B—né kinek néhány év előtt a város egyik élénkebb pontján volt szivartöze s aztán elszegényedett, 100 frton felül maradt adóhátrétekben. Közlebb minden ingóságára kifizettek az árverést s valószínűleg egészen vagyon nélkül hagyják, ha az utolsó perczben nem érkezik meg egyetlen fivére a külföldről és ki nem fizeti testvére helyett a tartozást. A fivér körülbelül 10 éve hagyta el hazáját, mi hirt sem halált magáról és csak akkor tért vissza midőn jelentékeny vagyont sikerült szereznie. Ép jókor érkezett meg vele.

— **100 napig hialepel alatt.** Mariaellből írják a „N. Fr. P.“-nek: Január hó közepén nagy szerencsétlenség történt a közeli hegységben. Egy óriási hó-lavina gurult le s számos embert temetett el. — Csak több heti megfeszített munka után sikerült az eltemetett embereket a melségből felhozni

Az egész kiállítási telep két részre van osztva. Az egyik a rendes kiállítási tárgyaknak van szánva a másik kizárólag a művészeteknek van föntartva.

De legföltünőbb ujtás az melyet a diszteremmel terveznek. E terem ugyanis mely nem sokkal kisebb a bécsi nemzetközi tárlat rotundájabelinél, majd a kiállítás bevégeztével, gyűlés és hangversenyterem lesz, már most is a szerint van építve. A terem ugyanis egészen kerek alakú volna, ha egyik oldalán nem lenne egy óriási kagylóalakú fülkéje mélyitve. Itt lesznek a gyűlések alkalmával elhelyezve szószekek, hangversenyek alkalmával pedig a zene és énekkarok. A fülke hátterében van egy roppant nagy orgona. A néző vagy inkább hallgató közönség ülőpadjait eleinte amphitheatrális modorban tervezték úgy t. i. hogy minden következő sor az előttük ülők fölött elláthassanak. Az építészek e helyett egy egészen új alakot eszeltek ki a nezőtér számára, mely mellett még kényelmesebben átláthatni a színtre mint az eddigi lépcsőzetes alak mellett lehetett.

Mindez a mit itt elmondottam a kiállítási telepnek csak főépületére vonatkozik. E köré csoportosulnak aztán a többi épületek melyek összege egész tündérvárost mutat, olyat a minőhöz hasonlót teremteni csak a földteke különböző nemzeti egyesült erejének volt lehetséges.

(M. P.)

de négy ember holtteste még hiányzott E négy ember: Egy bizonyos Hercz, fia Ignác és egy paraszt két gyermeke. Most azonban e négy ember is kiásatott a hó alól — épen 100 nappal a szerencsétlenség után. A tetemek teljesen épek voltak, mintha csak pár óra előtt haltak volna meg. De alig hogy a melegebb levegőre hozattak, azonnal válni kezdtek a testrészek, úgy hogy rögtön el kellett temetni a testeket.

CSARNOK

A játékcsoék.

(Folytatás.)

Ez az oka aztán, hogy ha néha szó jön köztük a csókról, a férfi röktön kap az alkalmon — csupa udvariasságból! — s egész cicerói ékesszólással előadja, hogy ő nagysádtok csókját mennyire becsüli, mint vágyik arra, stb. . . önök aztán (no nem mindenki!) ezt készpénz gyanánt veszik, sokszor belőle szerelmet magyaráznak ki, holott ez a legtávolabbról sem háborgatja a jámbort; ez többször ismétlődik s a hölgy teljesen abban van, hogy a fiatal ember bele fülleg szerelmes; sajnálatot, szájalmat kezd érezni iránta, míg végre szerelmes lesz bele s talán meg is engedi, hogy megcsókolja. A fiatal ember már akkor vissza nem léphet s már a természet által belénk oltott vágnál fogva is él az alkalommal s e szóval, csupa udvariasságból annyira vágyott csókot elfogadja és viszonzozza. Ez később gyakrabban megtörténik s a hölgy ezt távulról sem folyton az udvariasság kifolyásának vagy csupán a természeti vágy kielégítésének, hanem szerelemnek tartván, részére minden fölhívás nélkül lekötve hiszi magát s ha véletlenül ez ártatlan fiatal ember valakibe szerelmes talál lenni s e valami nem ő: azt hűtlenségnek gondolja s ráfogja önmagára, hogy csalódott.

Ebből tehát a tanulság az, hogy a fiatal ember csókravágyódásából mindaddig komoly érzelmet ne magyarázzanak ki a hölgyek, míg a komoly érzelemről szóval és tettel meggyőződve nincsenek; mert azt a nőt, ki a férfiak csókját mindjárt komolyan veszi s azt magyarázások kiindulási pontjául használja fel, együgyűnek szokták tartani. Legtanácsosabb, ha a férfi e legtöbbszörre udvariasságból származó ostromlásait nem veszik szó szerint; s ha netalán meggyőződnek is annak igazi vágyódásáról, mely — ismétlem — ily esetekben csakis természeti vágy: vagy nem vagy csak közvetlen s megpróbáltatás után nagynehezen jutalmazák meg őt egy ártatlan csókkal, még ha olyan kifakadásokat is találnak hallani, melyeket egy daczos kis leánynak Petőfi mondott:

Daczos leány!
Hagyd megcsókolni magad
Hagyd átölelnem derekad.
Nap megy nap után
S ha napjaid elhaladnak,
Maradsz magadnak.
Százaz derekad
Majd senki meg nem öleli,
Csak a koporsónak deszkája,
S halvány ajakad
Más nem csókolja: csak a sir férgel —
Gondoly reája! . . .
Mit érzesz,

Nem rendül meg szived?

Nem érzed,

Hogy ez hideg csók, hideg ölelés lesz?

A vágy minden kellemes után az embernek már születése óta keblében van oltva, minélfogva lehetetlen elítélni, ha ezt alkalmasszerűleg ki is fejezi, mert hisz akkor az egész emberiséget elítélnék. A nőkben éppen úgy megvan az a természeti vágy a kellemes után mint a férfiakban; s ha a társadalmi törvények nem azok volnának, a mik, vagyis például a nőktől követeltetnék udvariasság a férfiak irányában: higyük meg, hogy ez esetben a férfiak volnának ama ártatlan ostromnak kitéve, melynek most — s természetesen helyesen — a nők vannak. Már hogy aztán ez ostromtűzben megállnák-e úgy helyüket, mint ma a hölgyek megállják? kétséges, nem tartozik azonban a lehetetlenségek közé. Ma is vannak férfiak, kik a nőket e tekintetben ostromolni nem szokták, sőt kik ily esetben, ha a körülmény (például a játékn) a csókolódást kikerülhetlenné teszi, tartozkodók s nem egyszer . . . akaratosak is. Ez természetesen udvariasság a jelentkező hölgyek irányában, de tagadhatlan, hogy e magatartás a legtöbb esetben csak . . . hasznára válik; e szokatlanság, rendkívülség őt csak hamar érdekessé teszik, minék könnyen érthető eredménye az lesz, hogy csókjá becsesebbé válik a hölgyekre nézve s vele szemben kevésbé lesznek akaratosak, daczosak vagy öntéjük.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Granátfa.

A mult időkben abbeli feltevés uralgott, miszerint a granátfa (Punica granatum; Granatbaum) Magyarországon csak is az u. n. narancsdákban (Orangerie) és a hideg házakban tartható. — Igaz, hogy e fának hazája Éjszak-afrika, Kisázsiai Olasz és Spanyolország, valamint Európának egyéb déli vidéke; de más részt tudjuk azt is, hogy hazánk melegebb tájain a granátfa minden baj nélkül kitelel. — Példaként legyen szabad felhoznunk hogy néhai ids Szilassy György hírneves növényhonosítónak pestmegyei pándi kertében egy granátfa sok ideig gyümölcsözött, Kőbányán pedig ifj. Dr. Farkas Mihály tisztelt barátunk és buzgó ügytársunk arboretumában valamint özv. Rottenpiller Lipótné urnőnek gyönyörű kertében a granátfák szabadon telelnek.

A granátfa vadonczai 5—9 láb-
ra, a művelés alattiak ellenben 20
láb magosnyira nőhetnek.

Szép virágai skarlát pirosak, szagtalanok, egyszerűek vagy csokrosok; az utóbbiak nem kötvén termést s junius és juliusban szoktak mutatkozni. Villhelm Tóbiás beszéli hogy a tizes években Chinából Angliába lön importálva egy változvány mely feltűnő szép fehérszínű csokros virágokkal pompázott.

Termése gömbölyded, alma

nagyságu s verhenyes kérgű boggyó, melynek osztalékai szegletes gömbölyű birborszinű husos és savanykás ízű hussal körülvett magvakkal telvék.

Levelei nyárzöldek (Sommergrün) vagy is őszkor lehullók.

Fája nehéz és szép küllemű; Lombardiában diszládikák és egyéb művekre használtatik.

Virágai vasoldattal fekete festéket adnak; sőt a gyógytárakban „Flores Balustorum“ nevezet alatt tartatnak s torokbajokban használtatnak.

Az alma kérgé fekete festékre és cserzésre fordítottatik. — Husos magvai hűsítő csemegét nyújtanak s Kisázsiaiban serbet készítéshez dolgoztatnak fel; megjegyzendő azonban, hogy e gyümölcsök túl élvezete, könnyen hasfolyást és egyéb kellemetlenségeket okozhat.

Legfontosabb a gyökkéreg mely „Cortex radiceis granati“ név alatt hivatalos (officialis) és a galandférgék (Bandwurm) ellen a leghatalmasabb szer.

Szaporítása magvetés által eszközölhető; mely magvak a fűszerárudákban szerzett almákból könnyen kisedhetők.

Különben a szaporítás dugványozás és gyökshajtásokról is érvényesíthető.

A cserepekben tenyésztett példányok mint virágfák nagyon kedveltek; de nem gyümölcsöznek s minden harmadik évben átültetendők.

A jó és tápdus földet kedveli.

Báró Nyáry Gyula.

Piaczi árjegyzék.

A tordai vásárra 1878. május 4. hozott tárgyaknak

1 hectoliter	Tizsa buza	9 frt — kr
"	Tavaszbuza	8 " 25 "
"	Elegybuza	7 " 50 "
"	Rozs	6 " 50 "
"	Arpa	5 " — "
"	Zab	3 " — "
"	Törökbuza	6 " 50 "
méter mázsa	Széna kötetlen	2 " 50 "
méter mázsa	Alomszalma	— " 36 "
Tüzi fa köbméter		2 " 70 "
1 kilogramm	Marhahús	36 "
"	Disznóhús	56 "
"	Turó	48 "

Bécsi tőzsde

1878. 7/5.

Magyar arany-jaradék	84.95
Magyar) kincstári utalvány 1 kibocsát	119.—
Magyar) kincstári utalvány 2 kibocsát	108.—
Magyar kel.-vasut elsőbbség 2 kibocsát	71.50
Magyar állami kötvény 1876.	63.90
Magyar vasuti kölcsön	97.75
Magyar földterhermentési kötv	79.75
Temesvári földterhermentes kötv.	77.40
Erdélyi földterhermentes kötv.	76.40
Horvát-Slavon földterhermentes kötv.	—
Magyar szőlő váltáság kötv.	81.50
Oszt. egységes államadosság papban	61.10
Oszt. egységes államadosság ezüstben	64.80
Oszt. aranyjaradék	71.70
1860. állam sorsjegye	112.50
Oszt. nemzeti bankrészevény	793.—
Oszt. hitelrészevény	205.25
Magyar hitelbank	178.50
Ezüst	106.—
Cs. k. arany	5.79
Napoleonkor	9.81
Német birod mark	60.45
London	122.55

Felölös szerkesztő és kiadótulajd. Volz B.

H I R D E T É S E K.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papirba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére.

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban volt keleti háborút öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet ára 25 kr. mely összeg a füzetek átvételkor fizetendő.

Az Ördög fia című regény füzeteire. ára 25 kr. Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők. Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzeteire. 25 kr. Ugyan e művek megrendelői rendkívüli kedvezmény árakon megrendelhetik azok

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN,

Valamint PETŐFI SÁNDOR összes műveinek képes díszi kiadására, füzetekben, egyes füzet ára 40 kr.

megtekinthetők e képek valamint megrendelési feltételei is.

Vidékre járó ügyünkünk szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyzést.

Alolirt tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy Nemes Torda városában egy

Lakatos műhelyt

rendeztem be, s miután több gyárakban és gépek körül szerzett gyakorlatomnál fogva minden nemű Lakatos czükkék elkészítésére, valamint minden féle fegyverek, revolverek és Gépek kijavítására ajánlom magamat.

A nemes város és környékének becses pártfogását kiérdemelni gyors és pontos szolgálat által legfőbb igyekezetem leendő mély tisztelettel

Mitska Pál

Nagy piatz Bethlen udvar.

Eladó birtok!

A tordai határon a Labodás nevű Gyilkos kut részben 67 hold Szántó és Kaszáló, s több gazdasági épületek kedvező feltételek mellett örök áron eladó, vagy haszonbérbe kiadó.

értekezhetni felőle

Osztján Kristof kereskedésében.

(3—2)

Figyelemreméltó

idegbajok- és nehézkórban

szenvedőknek

Legujabban feltalált gyógymód

Számítalan hátairatot

mutathat fel sikeres gyógyításról

Sylvius Boas

Specialista idegbajokban

Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig

BERLIN SW.

Friedrichstrasse 22.

Levélbeli megkeresésre is.

(15—102 102)

 SYLVIVS BOAS urnak

Berlin Friedrichstrasse 22, I.

az Auxilium orientis feltalálója

 Specialista idegbajokban

Igen tisztelt uram!

Hosszu évek óta idegbántalmakban szenvedek s mintén e betegség elviselhetlené vált, segítséget kerestem a Tiflis, Odessa és Bécs leghíresebb orvosainál, kiknek rendelése azonban pillanatnyi enyhülésnél egyebet nem eredményezett.

Ekkor megismerkedtem egy emberrel, ki az előtt az enyémhez hasonló bajban szenvedett s ön által sikerrel, gyógyítottatott. E férfi azt állította, hogy ön csodákat művel s valóban helyre állított egészségre a legjobb bizonyíték volt. Elhatároztam tehát önhez fordulni s hála az égnek ön meggyógyított s vissza adta nekem az életet. Örömmel nem bírom e felett kifejezni. Fogadja e 300 rubelt mint hálám egy kis jelét. Legyen azonban meggyőződése hogy hazámba vissza térve első dolgom leendő elismerésemet még jobban kifejezhetni.

Abamelik Joen herceg.
Tiflisből a fekete tenger mellett.

SZÉPSÉG! IFJUSÁG!

felülmulhatatlan

 BÖRSZÉPÍTŐ - SZERNEK

lett a hölgyvilág által általánosan elismerve, a hivatalosan megvizsgált, kitűnő, ártalmatlan, valódi

RAVISSANTE

Dr. LEJOSSE-től,

PÁRIS-ban

21-50

Ezen világhírű bőrtisztító-szer valamennyi szépségpítő-szer között leghitelesebb és leghatásosabbnak bizonyul szeplők, napégés, rezesség, sárga foltok, pör-szenések, kiütések, himlőhelyek, sömör stb. biztos eltávolítására.

A RAVISSANTE az arcszínnek feltűnően szép, halvány rózsaszínű, bársonyszerű fiatal üdéséget ad, a bőrt és kezeket gyöngéddé teszi, a lég behatásától megóvjaa s gyöngéd bőrt szerez a legkésőbb öregségig.

Budapesten kapható valódi minőségben TÖRÖK JÓZSEF
gyógyszerész urnál, király-utca 7 sz.

Kolozsvártt VALETINI ADOLF ur gyógyszer-tárában.

Tordán TRAJÁNOVITS EDE ur gyógyszer-tárában

Nagy eredeti üvegtok ára 2 f. 50 kr. Kis eredeti üvegtok ára 1 f. 50 kr.

KÖZPONTI SZÉTKÜLDÉSI RAKTÁR:

SCHWARZ HENRIK

Budapest, Mária Valéria-utca 9 sz.